

Kulturrådets yttrande över "Ett land att besöka – En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring" (SOU 2017:95)

N2017/07438/FF

Kulturrådet har getts tillfälle att yttra sig om betänkandet av utredningen Sveriges besöksnäring.

Kulturrådet redovisar nedan sina synpunkter på de områden i utredningen som berör Kulturrådets uppdrag. Myndigheten tar inte ställning till övriga bedömningar och förslag som läggs fram i betänkandet.

Kulturrådets utgångspunkter

Kulturrådet är en förvaltningsmyndighet under Kulturdepartementet och arbetar utifrån de nationella kulturpolitiska målen. Myndigheten verkar för kulturens utveckling och tillgänglighet genom att fördela och följa upp statliga bidrag och genom andra främjande åtgärder. Kulturrådet ska verka för konstnärligt och kulturpolitiskt värdefull utveckling inom

- teater, dans, musik och annan scenkonst,
- litteratur, kulturtidskrifter, läsfrämjande och bibliotek,
- bild och form samt museer och utställningar,
- regional kulturverksamhet,
- judiska, romska, samiska folkets, sverigefinska och tornedalska minoriteternas kulturaktörer, och
- andra kulturella ändamål

Kulturrådet deltar också i det regionala tillväxtarbetet med utgångspunkt i sitt kulturpolitiska grunduppdrag. Kulturen har en viktig roll i en hållbar samhällsutveckling, både i egen kraft och i samverkan med andra politikområden. Kulturrådets ansvar att medverka i det regionala tillväxtarbetet pekas till exempel ut enligt *Förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete* och ges även genom särskilda uppdrag från regeringen i till exempel regleringsbrev och i myndighetens instruktion.

Kulturrådets generella synpunkter på betänkandet

Utredningens huvudsakliga förslag är att riksdagen fattar beslut om ett nytt övergripande politiskt mål för hållbar turism och växande besöksnäring. Dessutom

föreslås en rad insatser i syfte att stärka samordningen på nationell nivå. Kulturrådet har inget att erinra vad gäller dessa övergripande förslag.

Av de nio strategiska utvecklingsområden för långsiktig kunskapsutveckling och innovation som utredningen föreslår, berör huvudsakligen två - *Kulturturism* samt *Evenemang och stora möten* - Kulturrådets verksamhetsområde. Vårt remissvar kommer därför huvudsakligen att beröra förslag inom dessa två områden.

11. Kulturturism

Kulturrådet välkomnar att kulturturism pekas ut som ett strategiskt insatsområde i den föreslagna nationella strategin för hållbar turism och växande besöksnäring. Precis som utredningen konstaterar, stärker de kulturella och kreativa näringarna ofta förutsättningarna för besöksnäringens företag genom att bidra till attraktionskraft och upplevelser.

Vi håller också med om att begreppet ”kultur” i detta sammanhang med fördel kan utgå från den definition av begreppet som görs inom kulturpolitiken, där kultur innefattar både ett levande kulturarv och samtida konstnärliga uttryck. Kulturarvet är en viktig drivkraft för kulturturism, och Kulturrådet välkomnar utredningens förslag till fler insatser inom detta område – inte minns avseende statens engagemang för turism i anslutning till de svenska världsarven. Vi delar också utredningens bedömning av att scenkonst, arkitektur, form och design och andra samtida konst- och kulturuttryck, i högre grad skulle kunna samverka med besöksnäringen och inkluderas i kommande statliga insatser för växande besöksnäring.

I viss mån överlappar den definitionen av ”kultur” så som det används i kulturpolitiken även delar av fokusområdet *Evenemang* (som beskrivs under rubriken *13. Evenemangs- och möteslandet Sverige*), men beskrivningen av, och de föreslagna insatserna för att främja besöksnäringen kopplad till kulturevenemang är vagt beskriven. Utredningen hade vunnit på att ytterligare tydliggöra kopplingen mellan hela den kulturella infrastrukturen och kulturturismen. Det är Kulturrådets förhoppning att den av utredningen föreslagna delstrategin för utveckling av kulturturism därför inkluderar både kulturarvet, de kulturella och kreativa näringarna, den samtida konsten och kulturen samt kulturevenemang.

I genomgången av *11.2 Aktörer inom Kulturturism*, omnämns kultursamverkansmodellen som den struktur där landstingen fördelar statligt stöd till kulturverksamheter i länet. Vad som inte tydliggörs i utredningen är hur bidragen inom kultursamverkansmodellen bedöms och beslutas på statlig nivå.

Det är Kulturrådet som har i uppdrag att fördela och följa upp medel inom kultursamverkansmodellen till landsting och regioner. Inom ramen för modellen fördelas två typer av statsbidrag: verksamhetsbidrag och utvecklingsbidrag. Besluten baseras huvudsakligen på de regionala kulturplaner som varje landsting eller region

tar fram i dialog med länets kommuner, kulturaktörer och civilsamhälle. Innan Kulturrådets styrelse fattar beslut om bidrag för regional kulturverksamhet sker också ett samråd med Samverkansrådets parter. I samverkansrådet ingår andra statliga kulturmyndigheter/aktörer med regional verksamhet (Konstnärsnämnden, Kungliga biblioteket, Länsstyrelserna (genom länsstyrelsen i Halland), Nämnden för hemslöjdsfrågor, Riksteatern, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Svenska filminstitutet). Bidragen gör det möjligt att upprätthålla en kulturell infrastruktur i hela landet, samtidigt som de ger utrymme för regionala prioriteringar och variationer.

De regioner och landsting som är mottagare av de statliga medlen via kultursamverkansmodellen, integrerar ofta regional utveckling och tillväxt – ibland även besöksnäring - i sina kulturplaner. Dessa dokument kan med fördel användas för att ytterligare synliggöra kopplingen mellan den kulturella infrastrukturen och potentialen för stärkt kulturturism.

Kulturrådet instämmer i utredningens förslag att Tillväxtverket, i samarbete med Kulturrådet, ska kartlägga och beskriva samband och synergier mellan kulturella och kreativa näringar och besöksnäringen, kommunicera resultatet och ge förslag på insatser som stödjer regionalt tillväxtarbete inom detta fält. Detta arbete kan med fördel inkluderas i redan existerande samarbete mellan Tillväxtverket och Kulturrådet att synliggöra kulturens roll i och för regional utveckling och tillväxt.

11.10 Samisk kultur

Kulturrådet instämmer i utredningens förslag att regeringen ger Sametinget i uppdrag att stödja utvecklingen av ett branschnätverk för samisk turism.

13. Evenemangs- och möteslandet Sverige

Kulturevenemang, som t.ex. musik- eller kulturfestivaler, men även regelbundet återkommande arrangemang som konserter, föreställningar och utställningar, är – som utredningen påpekar - en stor drivkraft för resande. Den starka kulturella infrastrukturen som skapas genom bl.a. den nationella kulturpolitiken, i samspel med den lokala och regionala nivån, samt kulturskapare och civilsamhälle, bidrar till att högkvalitativa kulturevenemang genomförs i hela landet.

Kulturrådet instämmer i utredningens bedömning att mer behövs göras på nationell nivå för att utveckla evenemangssäkerhet och frågor kring evenemangens roll i stads- och samhällsutveckling relaterat till infrastruktur. Men det finns också frågor som rör själva evenemangen, som utredningen inte tar upp. En sådan fråga är samordning mellan lokal, regional och nationell nivå när det gäller långsiktig finansiering. En utmaning för de årligen återkommande kulturfestivalerna är risken för bristande kontinuitet, något som är särskilt viktigt om festivalen ska kunna fungera som en drivkraft för turism.

Kultur- och musikfestivaler framhålls specifikt av utredningen som möjlig reseanledning både internationellt och för den inhemska turismen. I Sverige drivs de flesta festivaler av en blandning av kommersiella aktörer och ideella föreningar, ofta med stark lokal förankring. Kulturrådet avsätter varje år medel för stöd till musikarrangörer av nationell kulturpolitisk betydelse, varav en viss del går till festivaler av återkommande eller tillfällig karaktär. Även andra festivaler som inte beviljas stöd har ett värde utifrån lokal utveckling. Även inom ramen för samverkansmodellen ges statligt stöd till vissa festivaler som ingår i regionernas kulturplaner.

Som utredningen påpekar, är arrangörerna av kulturevenemang inte organiserade på samma sätt som t.ex. idrottsrörelsen. Eftersom behoven och utmaningarna varierar kraftigt mellan olika typer av arrangörer är det därför svårt att synliggöra vilka insatser som skulle göra mest nytta för att stärka och utveckla kulturevenemangen. Kulturrådet önskar därför att kulturevenemang (så som de beskrivs i utredningens kapitel 13 *Evenemangs- och möteslandet Sverige*) ska ingå i den av utredningen föreslagna delstrategin för utveckling av kulturturism.

Handläggningen av ärendet

Detta beslut har fattats av Kulturrådets generaldirektör Staffan Forssell efter föredragning av utredaren Ellen Wettmark. I beredningen av ärendet har även handläggarna Magnus Lemark, Luciana Marques och Karin Westling, regionala koordinatör Jelena Jesic samt enhetschefen Veronica Lamppa Lönnbro deltagit.

På Kulturrådets vägnar

Staffan Forssell

Ellen Wettmark